NIEMISEL

Året i byn

En reportageserie av
STIG CARLSSON (text) och LARS ÖQVIST (foto)

I vår serie om Niemisel, byn som på många sätt representerar världen, berättar vi idag om Henning Skogqvist, en ensling inne i skogen en bit från järnvägsstationen. Hos Henning har tiden nästan stått stilla i 50 år. Inte ens almanackan på väggen är av årets upplaga. Den är dessutom försedd med flamländsk text. Världen är trots allt inte långt från byn.

HOS HENNING I SKOGEN HAR TIDEN STÅTT STILLA

Niemisel (NSD-Fritid) Henning Skogqvist bor lite avsides inne i skogen, en bit bortom järnvägsstationen.
Han bor ensam i ett hus som byggdes 1932. Det mesta i huset är sig likt sedan den tiden. Då var Henning 20 år och hans föräldrar levde och drev ett litet jordbruk.

Henning jobbade i skogen och hjälpte till i jordbruket. Nu, 1981, då jordbruksteoretikerna säger att man ska ha många kor, stora ladugårdar och gigantiska lån för att vara bonde, driver Henning ett jordbruk som inte har blivit större eller egentligen förändrats något sedan 1932.

När Hennings föräldrar dog tog han över hemmanet. Hemmansägare kan han kalla sig om han vill vara högtidlig.

— Ibland tycker jag att det här hemmanet är för stort, säger han och skrattar. När jag ska gödselvattna ägorna för hand då tycker jag att det är lite för stort. Ibland när jag hellre gick i skogen än spände upp lite kreaturstängsel tycker jag också att hemmanet är lite för stort.

Mjölkar för hand

Henning har fyra kor och några kalvar i ladugården. Han mjölkar korna för hand.

— Det är ganska tungt att göra 20 000 klämrörelser med mjölkningshanden varje dag. Men maskin går jag inte över till. Det är inte nödvändigt. Mitt hemman drar inte mycket energi.

Henning drar hem allt foder på en kälke som hans pappa gjorde någon gång i slutet av 20-talet, kanske tidiga:e. På samma kälke drar han hem veden till kökspisen och kaminen i det ena av rummen.

— Jag gör inte av med en droppe olja, varken till transporter eller till uppvärmningen. Jag klarar mig bra på vad jordbruket ger, vad skogen ger och vad jag kan ta upp ur sjön. Alla kan väl inte leva så. Det begriper jag nog. Men jag både kan och vill leva så. Det slösas för mycket med resurserna i vår tid.

Henning eldar kökspisen med kvistar, rötter och annat som brukar kallas skogsavfall och som skogsindustrin först på senare år börjat se något värde i.

Han håller värmen i det inte helt dragfria huset med järnspisen och en kamin. Den enda extravagansen är en elektrisk värmefläkt som står i finrummet.

Dubbelfönster

Huset har inte förändrats just något sedan det blev klart 1932. Henning har dubbelfönster med fönstervadd mellan rutorna. Till matkällaren kommer man genom en lucka i köksgolvet. Ytertaket är täckt med takspån.

Fritiden tillbringar Henning i naturen. Han har naturen alldeles inpå sig, ibland tar sig naturen till och med upp på farstubron.

— En morgon vaknade jag att det var ett väldigt liv på kråkorna här utanför. När jag klev ut på bron för att se vad som var på färde för en duvhök och en skata som en hårt kastad boll ut från bron. Höken hade slagit klorna i skatan. Dom var hopsnodda som en boll. Kråkorna skrek och väsnades. Mitt i allt oväsen dök en sparvhök opp. I samma veva lyckades skatan ta sig loss och smet iväg. Kråkorna blev modigare och gav sig på hökarna som tyckte att det var lika bra att smita iväg.

Gammal bössa

Henning berättar om fågeläventyret med livliga gester. När han ska berätta om de två järpar han kunde ha skjutit med ett skott blir han så ivrig att han måste ställa sig upp.

— Jag kunde ha skjutit två med ett enda skott. Det är väldigt ovanligt att järpar sätter sig så nära att man kan skjuta dom med ett skott. Men jag tänkte att jag avstår. Det börjar bli ont om järpar. Ni kan vara, tänkte jag. Jag låter bössan stå.

Bössan är, om inte uråldrig, så i alla fall mycket gammal.

— Den är nog femtio år. Min pappa köpte den för fem kronor. Jag jagar med den än. Andra har väl jaktvapen för tusentals kronor. Jag vet inte om det ger bättre jaktlycka.

Till Donnas minne

Sina bästa jaktminnen kopplar Henning ihop med Donna Karlsson. Donna Karlsson var en hund som Henning jagade med i 13 år. När Donna dog skrev Henning för första gången i sitt liv på skrivmaskin. Han gick över till en granne och knackade ner en text som han ännu har kvar. Det var en dödsruna över Donna, ett In memoriam över en jaktkamrat.

Fortfarande, 30 år senare, talar han fortfarande om Donna och hennes egenskaper.

— Hon var märklig på många sätt. Hon åt till exempel inte falukorv som andra hundar. Inte förrän på äldre dar kunde hon ta en korvskiva. Bäst gillade hon abborre.

Numera har Henning inte så ofta tid att ge sig ut i skogen. På kvällarna sitter han oftast hemma och täljer på någon rot eller någon knotig stam som han hittat på sina vedexpeditioner.

— Jag tycker om att kurva i träet. En del saker som jag kurvat ut ger jag bort. Annat sparar jag.

TV och tidningar har Henning inte. Men radion står på så gott som dygnet runt — sommartid sover Henning bara några timmar.

I finrummet, där han samlat en del kuriosa från sina vandringar i skogen, hänger fjolårets almanacka. Viktigare än så är det inte med tideräkningen hos Henning.

Almanackan har märkligt nog flamländsk text. En släkting till Henning, som bor i Belgien, har gett almanackan till Henning. Nu kan den hänga där i flera år och ge en ungefärlig uppfattning om vilken datum och veckodag det är.

Huset där Henning bor byggdes 1932. Det har inte förändrats mycket sedan dess.

Henning släppte ut korna på bete för ungefär en vecka sedan. Här hälsar han på dem i skogsdungen intill huset.

— Jag kunde ha skjutit båda järparna i ett skott men jag gjorde det inte, säger Henning och beskriver händelsen med livliga gester.

I skogen hittar Henning mycket som går att tälja på under sena kvällstimmar.

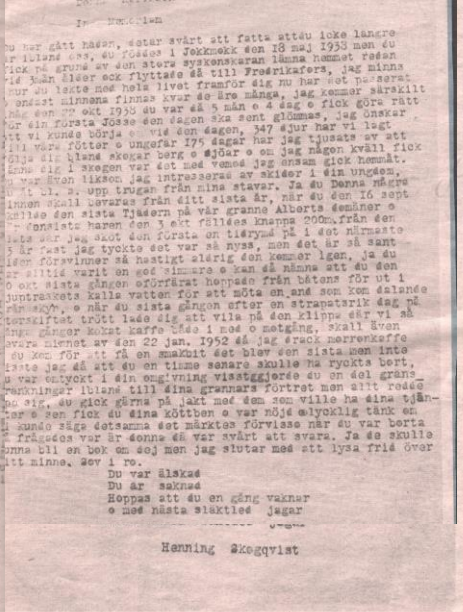

Donna Karlsson
I [illegible]

[illegible] har gått hären, [illegible] svårt att fatta attdu icke längre
[illegible] här ibland oss, du föddes i Jokkmokk den 16 maj 1953 men du
[illegible] ditlands oss, du föddes i Jokkmokk den 16 maj 1953 men du
[illegible] fick på grund av den store syskonskaran lämna hemmet redan
[illegible] rid och flyttade så till Fredrikafors, jag minns
[illegible] hur du lekte med hela livet framför dig nu har det passerat
[illegible] andast minnena finnas kvar de äro många. Jag kommer särskilt
[illegible] den 27 okt 1958 du var då 5 mån o 4 dag o fick göra rätt
[illegible] för din första Jösse den dagen ska sent glömmas, jag önskar
[illegible] att vi kunde börja [illegible] vid den dagen, 347 djur har vi lagt
[illegible] till våra fötter o ungefär 175 dagar har jag tjusats av att
[illegible] få följa dig bland skogar berg o sjöar o om jag någon kväll fick
[illegible] denna dig i skogen var det med vemod jag ensam gick hemåt.
[illegible] Du var även liksom jag intresserad av skidor i din ungdom,
[illegible] vi fått ut [illegible] upp trugan från mina stavar. Ja du Donna några
[illegible] år till [illegible] skall bevaras från ditt sista år, när du den 16 sept
[illegible] [illegible] den sista tjädern på vår granne Alberts domäner o
[illegible] [illegible] konsists haren den 3 okt fälldes knappa 200m från den
[illegible] [illegible] plats där jag sköt den första en tisdag på i det närmaste
[illegible] 5 år fast jag tyckte det var så nyss, men det är så samt
[illegible] [illegible] igen försvinner så hastigt ålderig den kommer igen, ja du
[illegible] har alltid varit en god skinnare o kan då nämna att du den
[illegible] 20 okt sista gången efterfarat honpass från båtens för ut i
[illegible] [illegible] juntrasets kalla vatten för att möta en and som kom dalande
[illegible] [illegible] från sydv, o när du sista gången efter en strapatsrik dag på
[illegible] [illegible] återskiftat trött lade dig att vila på den klippa där vi så
[illegible] många gånger kokat kaffe både i med o motgång, skall även
[illegible] [illegible] svarte niemet av den 22 jan. 1952 då jag fick marrerkaffe
[illegible] [illegible] du kom för att få en snaskbit det blev den sista men inte
[illegible] [illegible] sista jag då att du en timme senare skulle ha ryckta bort,
[illegible] du var ostyckt i din omgivning visstnjorde du en del gräns
[illegible] [illegible] förkningar ibland till dina grannars förtrst men allt redde
[illegible] [illegible] sig, du gick gärna på jakt med dem som ville ha dina tjän-
[illegible] [illegible] ster o sen fick du dina köttben o var nöjd o lyckllig tänk en
[illegible] [illegible] stund säga detsamma det märktes förvisso när du var borta
[illegible] [illegible] från oss var är donna då var svårt att svara. Ja de skulle
[illegible] [illegible] donna bli en bok om dej men jag slutar med att lysa frid över
[illegible] [illegible] ditt minne. Sov i ro.

Du var älskad
Du är saknad
Hoppas att du en gång vaknar
o med hästa släktled jagar
[illegible]

Henning Skogqvist

När Donna dog skrev Henning för första och sista gången på skrivmaskin. Det blev en dödsruna över Donna.